

Μέθοδοι Αποκατάστασης Ρυπασμένων Χώρων

Τι μπορούμε να κάνουμε για να μειώσουμε
τη διακινδύνευση;

Κατηγοριοποίηση μεθόδων εξυγίανσης ρυπασμένων χώρων

- Με βάση:
  - το ρυπασμένο μέσο (ακόρεστη ζώνη: έδαφος, κορεσμένη ζώνη: έδαφος + υπόγειο νερό)
    - τη φάση του (οργανικού) ρύπου (υδατική φάση: διαλυμένος ρύπος, μη υδατική φάση: nonaqueous phase liquid - NAPL)
  - τον μηχανισμό αποκατάστασης (μεταφορά μάζας ρύπου σε άλλο μέσο, διάσπαση ρύπου)
  - τον στόχο της εξυγίανσης (προφύλαξη πληθυσμού δηλ. προστασία από έκθεση, περιορισμός εξάπλωσης ρύπου, αποκατάσταση χώρου)

2

Μέθοδοι απορρύπανσης υπογείων υδάτων και εδάφους

- Κατηγοριοποίηση με βάση τον βαθμό επέμβασης:
  - (1) Φυσική εξασθένηση ρύπων (συνοδεύεται από παρακολούθηση!)
  - (2) Εγκιβωτισμός/αδρανοποίηση ρύπων (περιορισμός εξάπλωσης ρύπων)
  - (3) Επεξεργασία ρυπασμένου μέσου
    - επί τόπου επεξεργασία (in situ) ← **ΠΡΟΤΙΜΗΤΕΑ**
    - απομάκρυνση ρύπου – επεξεργασία στην επιφάνεια του εδάφους (ex situ)

3

Δύο οι κύριες συνιστώσες **sos!** των τεχνολογιών αποκατάστασης

- Επίδοση μηχανισμού αποκατάστασης
  - διαφορετικά προβλήματα ανά κατηγορία ρύπων
  - πιο εύκολα ελεγχόμενη για επεξεργασία στην επιφάνεια του εδάφους
- Πρόσβαση στον ρύπο
  - χρειάζεται να ελέγξω την κίνηση κάποιας φάσης; (νερού, αέρα)
  - πόσο ενεργά πρέπει να επέμβω;

4

Το προφίλ μιας τεχνολογίας **sos!** αποκατάστασης

- Περιγραφή (για τον μη ειδικό)
- Τεχνικά χαρακτηριστικά
  - ρυπασμένο μέσο
  - φάση οργανικού ρύπου (δηλ. εφαρμόζεται για NAPL)
  - μηχανισμός αποκατάστασης
  - στόχος αποκατάστασης
  - επί τόπου ή όχι
- Επίπεδο ανάπτυξης (ερευνητικό – πιλοτικό – κλίμακα πεδίου ή εφαρμογή στο πεδίο – κάποια θέματα υπό έρευνα)
- Χρονικός ορίζοντας (μήνες – χρόνια – δεκαετίες)
- Κόστος (χαμηλό – μέτριο – υψηλό)

5

Φυσική εξασθένηση: Μηχανισμοί

- Αραίωση (μεταγωγή, διασπορά, διάχυση)
- Προσρόφηση/απορρόφηση στη στερεά φάση
- Εξάτμιση στην αέρια φάση
- Αποδόμηση ← ενδιαφέρει να είναι σημαντική
  - οργανικοί ρύποι: διάσπαση
  - ανόργανοι ρύποι: αλλαγή σθένους

6

Φυσική εξασθένηση με παρακολούθηση

- Επιλέγεται εάν υπάρχουν ενδείξεις αποδόμησης
  - π.χ. ανίχνευση προϊόντων διάσπασης
- Στηρίζεται στην πρόβλεψη του ρυθμού εξασθένησης με βάση μετρήσεις πεδίου
- Απαραίτητη η παρακολούθηση με μετρήσεις συγκεντρώσεων σε επιλεγμένα σημεία-μάρτυρες για σύγκριση προβλεπόμενου-μετρούμενου ρυθμού
- Συχνά εφαρμόζεται σε περιοχές χαμηλών συγκεντρώσεων, σε συνδυασμό με πιο επεμβατικές τεχνολογίες στην περιοχή υψηλών συγκεντρώσεων κοντά στην πηγή

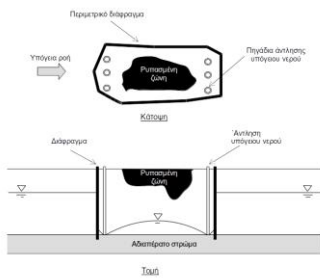
7

Περιορισμός εξάπλωσης ρύπων (1)

- Εγκιβωτισμός ρύπου (containment)
  - Καλύμματα (=μονωτική στρώση) με ή χωρίς άντληση νερού, φυτοκάλυψη
  - Περιμετρικά διαφράγματα (αιώρημα μπεντονίτη ή τσιμέντου + μπεντονίτη) και άντληση νερού

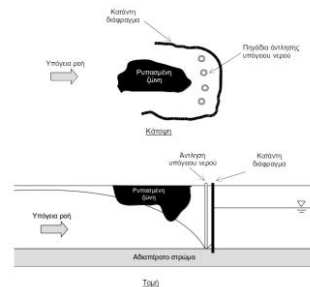
8

Πλήρης εγκιβωτισμός

9

Μερικός εγκιβωτισμός

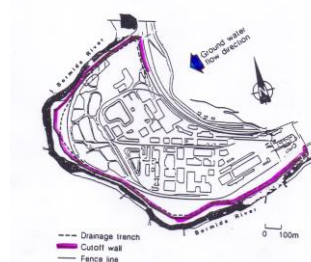
10

Εγκιβωτισμός ρύπου: Περιστατικό

- Βιομηχανική μονάδα στην Ιταλία δίπλα σε ποτάμι
- Πρόβλημα: μεταφορά ρύπων στο ποτάμι
- Λύση: περιμετρικό διάφραγμα τσιμέντου-μπεντονίτη με ενδιάμεση γεωμεμβράνη
- Βιβλιογραφική αναφορά: Manassero & Viola (1992)

11

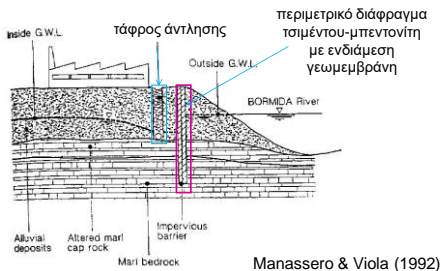
Περιμετρικό διάφραγμα: περιστατικό στην Ιταλία

Manassero & Viola (1992)

12

Περιμετρικό διάφραγμα & διαχείριση υπόγειου νερού

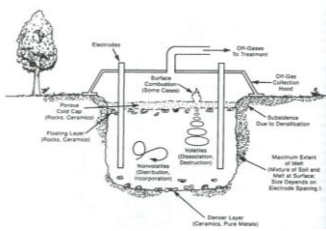
13

Περιορισμός εξάπλωσης ρύπων (2)

- Σταθεροποίηση ρύπου / στερεοποίηση εδάφους (stabilization/solidification)
  - Το χώμα αναμειγνύεται με πρόσθετα ώστε να αντιδράσει ο ρύπος (Λαύριο: ανάμειξη απορριμμάτων επίπλευσης με ασβεστολιθική άμμο) ή/και να σταθεροποιηθεί το χώμα (πχ ανάμειξη με τσιμέντο)
- Υαλοποίηση εδάφους (vitrification)
  - Το έδαφος θερμαίνεται (έως και 1800°C, με τη βοήθεια ηλεκτροδίων) και υαλοποιείται ακινητοποιώντας τους ρύπους (εφαρμόζεται σε μεικτή ρύπανση με ραδιενεργές ουσίες)

14

Υαλοποίηση εδάφους

Sharma & Reddy, 2004, Geoenvironmental Engineering, Wiley

Απομάκρυνση ρύπου και επεξεργασία στην επιφάνεια του εδάφους

- Απομάκρυνση
  - με άντληση: ρύπανση υπόγειου νερού
  - με εκσκαφή: ρύπανση εδάφους (ακόρεστη ζώνη)
- Επεξεργασία
  - φυσική, χημική, βιολογική (= με τη μεσολάβηση μικροοργανισμών)

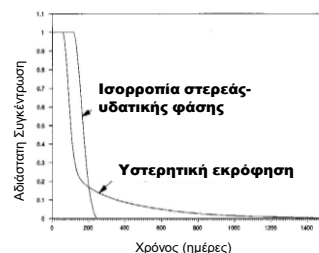
16

Σχόλια για μεθόδους απορρύπανσης που βασίζονται στην άντληση νερού

- Έχουν προβλήματα σε **ανομοιογενή** εδάφη
  - Λύσεις για παράλληλες στρώσεις: οριζόντια πηγάδια, πηγάδια με επτανακυκλοφορία νερού (πχ, βλέπε <http://www.ieg-technology.com/en/Applications/Groundwater-Saturated-Zone/Groundwater-Circulation-Well-Technology.html>)
- Υπολογισμοί μείωσης συγκέντρωσης συχνά υποεκτιμούν τον απαιτούμενο χρόνο απορρύπανσης
  - Οι προβλέψεις βασίζονται σε μοντέλα που υποθέτουν στιγμιαία ισορροπία μεταξύ της υδατικής και στερεάς φάσης όσο μειώνεται η μάζα → συγκέντρωση
  - Λύση: προσομοίωση με δύο περιοχές, ταχείας (στιγμιαίας) και βραδείας (με υστέρηση) αντιστροφής των φαινομένων προσρόφησης/απορρόφησης

17

Εξέλιξη απορρύπανσης με υστέρηση στην εκρόφηση

Goltz & Oxley (1990)

18

Επί τόπου επεξεργασία

- Ενεργητική επέμβαση στην κίνηση του υπόγειου νερού (άντληση) και επεξεργασία (βιολογική ή φυσική/χημική)
- Εισπίεση προσθέτων για την επίτευξη χημικής ή βιολογικής αντίδρασης (πιθανό πρόβλημα: πρόσβαση προσθέτων στην περιοχή του ρύπου;)
- Παθητική επέμβαση στην κίνηση του υπόγειου νερού (περατά διαφράγματα) και επεξεργασία (βιολογική ή φυσική/ χημική) μέσα στο διάφραγμα (= επί τόπου αντιδραστήρας)

19

Επί τόπου επεξεργασία με άντληση και εισπίεση νερού+προσθέτων

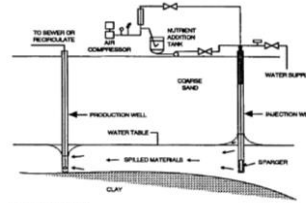
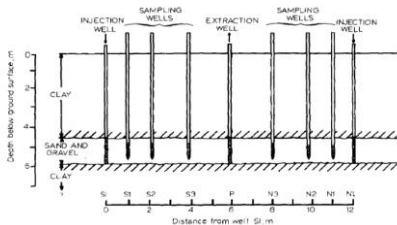

Fig. 1. Typical system.

Bedient & Rifai (1992)

20

Επί τόπου επεξεργασία με άντληση και εισπίεση νερού+προσθέτων: Moffett

Semprini et al. (1992)

21

Παράδειγμα 1: βιολογική αποδόμηση TCE

- Σταδιακή αποδόμηση τριχλωροαιθενίου TCE σε διχλωροαιθέριο DCE → βινυλοχλωρίδιο VC → αιθένιο
- Σε αναερόβιες συνθήκες το κάθε βήμα είναι πιο αργό από το προηγούμενο, γι' αυτό συχνά συσσωρεύονται ενδιάμεσα προϊόντα
  - Συνθήκες ευνοϊκές για αποδόμηση: αναερόβιες για PCE και TCE, αερόβιες για DCE και VC
- Μηχανισμός: η αναγωγή του TCE (δηλ. η αναγωγή των ατόμων άνθρακα στο μόριο του TCE) γίνεται με (α) τη βοήθεια συγκεκριμένων γηγενών μικροοργανισμών που αντλούν ενέργεια από την αντίδραση και (β) την απαραίτητη παρουσία κάποιου δότη ηλεκτρονίων (= κάποιας ένωσης που να διασπάται σε H₂)

22

Παράδειγμα 2: βιολογική αποδόμηση Cr(VI)

- Ενώσεις εξασθενούς χρωμίου Cr(VI) ανάγονται και σχηματίζουν σχετικώς αβλαβείς, δυσδιάλυτες ενώσεις τρισθενούς χρωμίου Cr(III)
- Η αναγωγή του εξασθενούς χρωμίου είναι δυνατή υπό αερόβιες ή αναερόβιες συνθήκες, η έμφαση δίνεται στις αναερόβιες που είναι οι πιο συνήθεις
- Μηχανισμός: μια ποικιλία μικροοργανισμών συμβάλλει άμεσα (αντλούν ενέργεια από την αντίδραση, όπως και στην περίπτωση του TCE) είτε έμμεσα [μεσολαβούν για να παραχθεί μια ανόργανη ένωση που στη συνέχεια αντιδρά με την ένωση Cr(VI)]
  - Σημείωση: έχει σημασία πώς γίνεται η αναγωγή, γιατί τα παραγόμενα προϊόντα του Cr(III) έχουν διαφορετική σταθερότητα

23

Εισπίεση προσθέτων για την ενίσχυση της βιοαποδόμησης

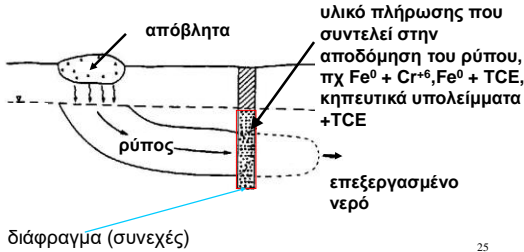
Ρυπασμένος Χώρος	Χρόνος ημιζωής τριχλωροαιθενίου (TCE)
USEPA (1997), Symposium on Natural Attenuation of Chlorinated Organics	
St. Joseph Site (Bendix Corp.), MI	0.4 – 2.3 χρόνια
Plattsburgh AFB, NY	0.6 – 1.7 χρόνια
Eielson AFB, AK	0.73 χρόνια
Parsons (2004), Enhanced Anaerobic Bioremediation of Chlorinated Solvents	
Στην αποκατάσταση (WI): Βιοδιέγερση (Bioaugmentation)	1 – 4.5 μήνες
Συλλογή 8 χώρων με βιοδιέγερση	0.6 – 8.3 μήνες
Aerojet Corporation, CA: Βιοεπαύξηση (Bioaugmentation)	4.1 – 11 μέρες

Βιοδιέγερση: εισπνέζονται πρόσθετα για να πολλαπλασιαστούν οι γηγενείς μικροοργανισμοί και να επιταχυνθεί η δράση τους
Βιοεπαύξηση: εισπνέζονται πρόσθετα και κατάλληλοι μικροοργανισμοί

24

Περατά διαφράγματα

Η ιδέα: επί τόπου επεξεργασία χωρίς (καμία) ενεργητική παρέμβαση στη ροή του υπόγειου νερού

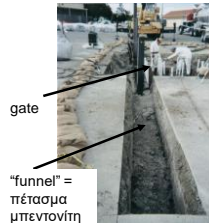
25

Παραλλαγή σχεδιασμού: ασυνεχές διάφραγμα "funnel & gate"

Περατό τμήμα διαφράγματος (gate) και σωλήνες δειγματοληψίας

πλήρωση διαφράγματος

"funnel" = πέτασμα μπεντινιότη

26

Περατά διαφράγματα - αντιδραστήρες: Περιστατικό

- Πρόβλημα: χλωριωμένοι υδρογονάνθρακες στο υπόγειο νερό ξεπερνούν όρια ιδιοκτησίας
- Λύση 1: άντληση και επεξεργασία. Αργεί να φέρει αποτελέσματα
- Λύση 2: κατασκευή διαφράγματος πετυχαίνει μείωση συγκεντρώσεων στα κατόντη

Szerdy et al. (1996)

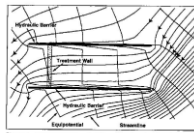

Figure 3 - Groundwater flow modeling of treatment wall and slurry wall system.

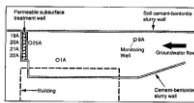
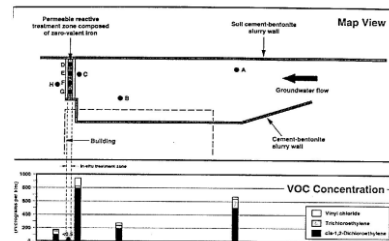

Figure 4 - Plan view, treatment wall and slurry wall system.

27

Συγκεντρώσεις ανάντη-κατόντη διαπερατού διαφράγματος

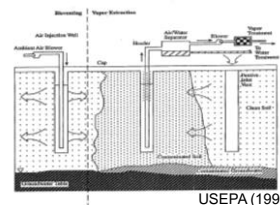
28

Άντληση εδαφικού αέρα (ακόρεστη ζώνη)

- Άντληση αέρα + ατμών ρύπων από την ακόρεστη ζώνη (soil vapor extraction – SVE)
  - για ρύπους με υψηλές τιμές σταθεράς Henry και τάσης ατμών
  - κατάλληλη για διαροή ρύπου διαλυμένου στο νερό ή μη υδατικής φάσης
  - πρέπει να συνδυαστεί με επεξεργασία αντλούμενου αέρα
  - παραλλαγή με μικρές ταχύτητες αέρα για αύξηση ρυθμού βιολογικής αποδόμησης: βιοαερισμός (bioventing)

29

Άντληση εδαφικού αέρα (SVE) – Βιοαερισμός (Bioventing)

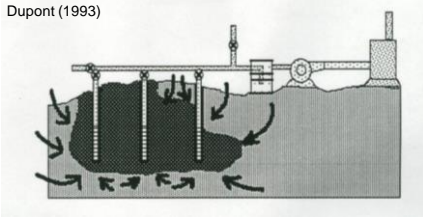
USEPA (1998)

Άντληση εδαφικού αέρα – στόχος: απομάκρυνση μάζας ρύπου (άντληση με υψηλή παροχή)
Βιοαερισμός – στόχος: κυκλοφορία αέρα/οξυγόνου στην ακόρεστη ζώνη (άντληση με χαμηλή παροχή)

30

Άντληση εδαφικού αέρα (SVE)

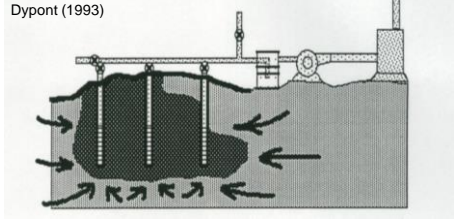
DyPont (1993)

31

Άντληση εδαφικού αέρα (SVE), συν.

DyPont (1993)

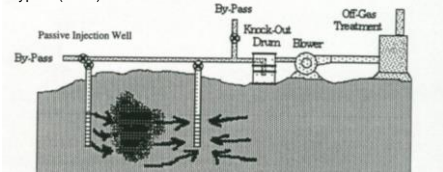

Άντληση αέρα από την ακόρεστη ζώνη σε συνδυασμό με κατασκευή καλύμματος (πιο αποδοτική άντληση)

32

Βιοαερισμός (Bioventing)

DyPont (1993)

Κυκλοφορία αέρα στην ακόρεστη ζώνη για ενίσχυση βιολογικής αποδόμησης

33

Αεροδιασκορπισμός: Εισπίεση αέρα (κορεσμένη ζώνη)

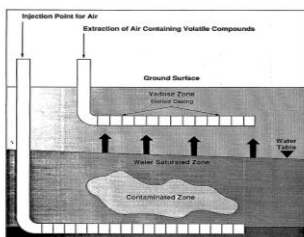
- Εισπίεση αέρα κάτω από το χαμηλότερο σημείο ρύπανσης (air sparging, in situ air stripping)
  - καθώς ο εισπνεζόμενος αέρας κινείται προς τα πάνω απομακρύνει τους πτητικούς ρύπους
  - για ρύπους με υψηλές τιμές σταθεράς Henry και τάσης ατμών
  - κατάλληλη για διαρροή ρύπου διαλυμένου στο νερό ή μη υδατικής φάσης
  - εφαρμόζεται σε περατά εδάφη
  - πρέπει να συνδυαστεί με συλλογή ατμών στην ακόρεστη ζώνη (και επεξεργασία)

34

Αεροδιασκορπισμός & οριζόντια φρέατα

μηχανισμός αποκατάστασης

πρόσβαση στον ρύπο

USEPA (1991)

35

Φυτοαποκατάσταση

- **Φυτοαποδόμηση – ριζοαποδόμηση:** διάσπαση των ρύπων (κυρίως οργανικών) στην περιοχή των ριζών ή και στην ίδια τη μάζα των φυτών
- **Φυτοσταθεροποίηση:** ακινητοποίηση των ρύπων (μέταλλα ή υδροφοβικοί οργανικοί ρύποι) στην περιοχή του ριζικού συστήματος
- **Φυτοεξαγωγή:** συσσώρευση των ρύπων στους φυτικούς ιστούς (κυρίως μέταλλα και μεταλλοειδή) και απομάκρυνση με διαδικασία διαδοχικών συγκομιδών

* Πιθανότητα εξάπλωσης μέσω του φυτού στο περιβάλλον (εξάτμιση) και στην τροφική αλυσίδα

36

Οι δύο κύριες συνιστώσες των τεχνολογιών αποκατάστασης

- Επίδοση μηχανισμού αποκατάστασης
  - διαφορετικά προβλήματα ανά κατηγορία ρύπων
  - πιο εύκολα ελεγχόμενη για επεξεργασία στην επιφάνεια του εδάφους
- Πρόσβαση στον ρύπο
  - χρειάζεται να ελέγξω την κίνηση κάποιας φάσης; (νερού, αέρα)
  - πόσο ενεργά πρέπει να επέμβω;

37

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bedient, P.B. and H.S. Rifai, 1992, Ground water contaminant modeling for bioremediation: A review, *J. of Hazardous Materials*, 32(2-3):225-243
- Dupont, R.R., 1993, Fundamentals of bioventing applied to fuel contaminated sites, *Environmental Progress*, 12(1):45-53.
- Goltz, M.N. and M. E. Oxley, 1991, Analytical modeling of aquifer decontamination by pumping when transport is affected by rate-limited sorption, *Water Resources Research*, 27(4): 547-556
- Manassero M. and C. Viola, 1992, Innovative aspects of leachate containment with composite slurry walls: A case history, in: *Slurry Walls: Design, Construction, and Quality Control*, D.B. Paul et al. (Eds), ASTM Publ. No.04-011290-38, ASTM, Philadelphia, PA, USA.
- Parsons Corporation (Parsons), 2004, Final Principles and practices of enhanced anaerobic bioremediation of chlorinated solvents, AFCEE, Brooks City-Base Texas, Naval Facilities Engineering Service Center, Port Huene, California, and ESTCP, Arlington, Virginia

38

Βιβλιογραφικές αναφορές (συν.)

- Semprini, L., G.D. Hopkins, P.V. Roberts and P.L. McCarty, 1992, Pilot scale field studies of in situ bioremediation of chlorinated solvents, *J. Hazardous Materials*, 32(2-3):145-162
- Szerdy, F.S., J.D. Gallinatti, S.D. Warner, C.L. Yamane, D.A. Hankins and J.L. Vogan, 1996, In site groundwater treatment by granular zero-valent iron design, construction and operation of an in situ treatment wall, ASCE Conf. Proc. Non-Aqueous Phase Liquids (NAPLs) in Subsurface Environment: Assessment and Remediation
- USEPA, 1991, Synopses of Federal Demonstrations of Innovative Site Remediation Technologies, Demonstration Project at Savannah River Site (pp. 52-54), EPA/540/8-91/009
- USEPA, 1997, Proceedings of the Symposium on Natural Attenuation of Chlorinated Organics in Ground Water, EPA/540/R-97/504
- USEPA, 1998, Innovative Site Remediation Technology, Design and application, Volume 7: Vacuum Extraction and Air Sparging, EPA 542/B-97/010

39

Πηγές

- Sharma, H.D. and K.R. Reddy, 2004, Geoenvironmental Engineering: site remediation, waste containment, and emerging waste management technologies, Wiley
- Γιδαράκος, Ε. και Μ. Αϊβαλιώτη, 2005, Τεχνολογίες αποκατάστασης εδαφών και υπογείων υδάτων από επικίνδυνους ρύπους, Εκδόσεις Ζυγός, Θεσσαλονίκη

40

Πηγές στο Internet

- Υπηρεσία Περιβάλλοντος της Αμερικής
<http://clu-in.org/remed1.cfm>
  - προσέξτε και τις περιγραφές για το ευρύ κοινό - Citizen's Guides to Cleanup Methods, <http://clu-in.org/products/citguide/> (π.χ. A citizen's guide to bioremediation)
- Federal Remediation Technologies Roundtable, 2002, Remediation Technologies Screening Matrix and Reference Guide, 4th Edition, <https://frtr.gov/matrix2/section1/toc.html>

41